

ki bodo popolnem propale, če ne bode uže enkrat konec tega liberalizma, ki jim je davke množil. Vesteneck je rekel, ko se je razgovarjalo o oskrbovanji onemoglih, da imajo občine samo mnogo dolžnosti, pa nič pravic, zakaj se njim tedaj zdaj pravice zabranjujejo? Pa tudi z ozirom na moraliteto je ta postava jako potrebna. Saj se bere skoro vsak dan v časnikih, da oče, ki nima od česa živeti, pomori najprej svojo rodbino in potem samega sebe. Ako bi bilo res proti temeljnim državnim zakonom, kar njegov postavni načrt zahteva, zakaj se pri vojaki h sme ženiti samo nekoliko oficirjev, zakaj se brani ženiti učiteljicam, nižjim uradnikom in duhovnikom? Gotovo je, da cela kranjska dežela želi in hrepeni po tej postavi. (Dobro!) — Poslanec dr. Schrey strastno napada župane in fajmoštre ter reče, ako bi se postava odobrila, potem bi o ženitvi ne odločevali župani, ampak fajmoštri, in kaj se pravi, se zameriti tem, to ve vsak in tudi kako lahko se to zgodi. Godile bi se največe nepravilnosti. Ta postava bi deželi ne koristila nič, temveč bila bi Kranjski v sramoto. — Poslanec dr. Zarnik v jako obširnem govoru priporoča Bleiweisov predlog. Sklicuje se na mnogo učenjakov in veljakov, kateri zagovarjajo omejenje ženitne svobode, ki so v načelu pač za pravico, ženiti se, a ne za to, da bi se bitja na svet postavila na stroške drugih ljudi. Govornik navaja slučaj, ko je nedavno nekdo v Trstu umrl, ter zapustil šestero prav majhnih otrok v veliki revščini, katere bode mala občina na Kranjskem vzdrževati morala. On na dalje kritizira in šiba razne „liberalne“ naprave novejšega časa. Potem dr. Schrey-u, ki je trdil, da je treba postavo zavreči, ker ni dosti jasna, odgovarja, da je to prazna trditev; naj jo gospodje v specijalni debati amendirajo tam, ker je pomanjkljiva, da pride potem kot mojstersko delo na dan. — Poročevalec Vesteneck zabavlja županom, češ, kakošne za osobno svobodo nevarne stvari bi se godile, ko bi župani dobili to pravico. Če bi bili „razumni župani“, potem bi se dalo o tem govoriti, a današnjim županom se po Vesteneckovem mnenju ne sme ta pravica na noben način dovoliti. — Konečno, se vé, je nemškutarska večina predlog dr. Bleiweisa zavrgla.

Potem je deželni zbor potrdil računске sklepe zaklada prisilne delalnice, blaznično-stavbnega in deželnega zaklada za leto 1878. in 1879.

Praznik sv. Cirila in Metodija na Dunaji.

Pismo G. Galagana J. S. Aksakovu.

(Dalje.)

Ko smo šli iz cerkve, so se slišali le pogovori o vtisku, ki ga je naredila služba Božja. Mnogo so hvallili naše cerkveno petje, pa še bolj so bili navdušeni vtiskom novega, neznanega javljenja. Mnogi so govorili, da to je dogodek največe važnosti, dogodek zgodovinsk. Mladenči so se zaupljivo radovali, gledali so na vse to z veselim navdušenjem, pripisovali so vsemu temu pomen velike zmage slavjanske sile. Vendar bili so tudi taki, ki so imeli druge misli o tem, kar se je ravnokar godilo....

Naj bo, kakor hoče! Naj je privoljenje slavjanske službe Božje, po povodu praznika 27. junija, le odjenljiva uгода slavjanski sili, katero narediti se je zdelo katoliški Avstriji potrebno, ali pa limanica in zvita kombinacija protivnikov slavjanstva, vendar ni mogoče reči, da ta dan nima zgodovinskega pomena.

S cerkveno slovesnostjo se je praznik začel. Zvečer pa so se zbrali Slavjani v dvorani vrtnarske družbe na „Ringstrasse“, v enem najlepših delov mesta. Program tega večera je objemal govore in pesmi v raznih

slavjanskih jezikih. Kakor govore, tako tudi pesmi so prej pokazali vladnemu komisarju, rodod Čehu, ki je bil povabljen k veselici. Komite praznika je bil sestavljen iz slavjanskih študentov vseh slavjanskih narodnosti, razen Poljakov. Goste so vabili po želji občestva študentov. Uže zjutraj v cerkvi so mi pravili, da je prišlo nekaj Poljakov, in da to se je zgodilo zdaj prvič, kajti do tega dne so se Poljaki oddaljavali in se niso nikoli udeleževali slavjanskih zborov in praznikov. Zato so to kopico Poljakov zvečer povabili kot goste, dasiravno so oni tudi študenti.

Ker sem izvedel, da na veselici bodo tudi gospé, sem se odpravil tje s soprogo svojo ob 9. uri zvečer. Vrtnarsko občestvo ima prostorno, visoko, prekrasno dvorano, ki je bila polna miz in mizic s stoli okrog njih. Kakor hitro so bili posedeni sedeži, brž so se tudi mize napolnile z vrči mirnega piva. Na koncu dvorane, na vzvišenem mestu je stal pjupter za govornike, pred njim pa je bila dolga miza, okoli katere je sedel kor pevcev. Ta miza je bila tudi napolnena z vrči piva. Prav naravno je, da deležniki praznika so se razvrstili po narodnosti. Čehi, Srbi, Hrvati in Dalmatinci so zajeli ves srednji prostor sobane. Na desno okoli dovolj dolge mize so sedeli Bolgari, na levo okoli male mize je sedelo nekoliko Rusov iz Galicije in iz Bukovine. Bila je tudi miza, za katero je sedel tajnik praznika; pred njim je ležala velika kopa telegramov, poslanih iz raznih krajev slavjanskega sveta.

Nas šest so povabili za mizo, ne daleč od pevcev, za katero ste sedeli dve Hrvatici, mile dame, dalje en mlad Galičan, en Bukovinec, namreč predsednik dovoljenega na Dunaji občestva ruskih Bukovincev, človek vidoma jako razvit (žal mi je, da si nisem zapisal njegovega imena) in nazadnje čisti Rus, na Dunaji živeči dopisnik „Berega“. Bukovinec Kupčanko in nekateri Čehi in Dalmatinci so večkrat dohajali k nam kaj povedat ali vprašat.

Obšči vid mnogobrojnega zbora mladine je bil strogo priličen, celó v obleki in pričeski mladenčev ni bilo videti nič ekscentričnega. Ta podrobnost ima svoj pomen gledé obšče karakteristike praznika.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Sanje ustavovercev.

Da stranka, ki se sama sebe imenuje „ustavoverško“, na vse kriplje dela na propad ministerstva Taaffeovega, to pač nikomur ni skrivnost. Manj znane pa so nakane njih kolovodij Herbsta in Sturm, če bi se tej stranki posrečilo, še kedaj splezati na krmilo vladno. Celó v Mödlingu, ko so ustavaški romarji nedavno skupaj bili, niso si upali razkriti svojih namér, čeravno sta Kronawetter in Steudel odločno zahtevala, naj se pové, kako bode treba dalje postopati. Samo gole fraze brez konca in kraja „o edinosti Nemcev“, če ta stranka zopet pride na krmilo, bile so odgovor na Kronawetterjeva zeló osoljena vprašanja.

Dunajski časnik konservativne stranke „Politische Fragm.“ odkriva v 33. listu skrivnosti ustavakov, kakor pravi, iz popolno zanesljivega vira. Naj „Novice“ tudi svojim bralcem povejo, kaj kuje koterija, ki je popolno na kant prišla, pa vendar se za trdno nadeja, da prav kmalu zopet v svoje roke dobí vlado. Poročevalec „Pol. Fragm.“ sledeče razodeva:

„Prihodnjega ministerstva ne bodo ustavoverci sestavljali več samó iz ene ustavaške stranke, da se zopet ne razruši sloga med njimi, kar se je zgodilo pod mi-

nisterstvom Lasser-Auerspergovim, ampak vse stranke bodo v novem ministerstvu zastopane, tedaj tudi „levični centrum“ in pa „napredni klub“. Prihodnji ministri po tej mešanici imajo biti: knez Schönburg in grof Mansfeld iz „levičarskega centra“, dr. Weber, Suess in Plener iz vrste nekdanjih „levičarjev“ in dr. Rechbauer in dr. Sturm iz „naprednega kluba“. Tudi enega Poljaka in enega Čeha hočejo v ministerstvo privzeti in tako kazati prijaznost do nenemških narodov. — Katerega Čeha in Poljaka pa naj bi v ministerstvo vzeli, še ne vedó, zato, ker si ne upajo še nobenemu Poljaku ali Čehu ponuditi ministerske službe, da bi tako prezgodaj ne razkrili skrivnosti. Izmed moravskih slovanskih poslancev mislijo gotovo kakega vloviti. — Vreči pa mislijo ustavoverci Taaffe-ovo ministerstvo pri prihodnjih obravnavah davkovskih predlog, ker se nadejajo, da o teh predlogih se bode razušila sedanja edinost „avtonomistov“. Taktika ustavovercev bode neki ta, da vse davkovske predloge ministerstva iz stališča politične oportunitete enoglasno zavrnejo. Če Taaffeovo ministerstvo — tako spekulirajo ustavoverci — potem ne bode izvršiti moglo najvažnejše točke svojega (politiškega) programa državne stroške z državnimi dohodki v ravnomerje spraviti, bode odstopilo. In ker si tudi ministerstvo Hohenwartovo o tem, da bi se po povišanih davkih državni deficit odpravil, ne bode večine pridobilo zato, ker so si o tem interesi različnih frakcij avtonomistične stranke zelo navskriž, zato ustavoverci vsakako pričakujejo, da pridejo še pred koncem letošnjega leta do vladnega krmila“. — Tako se je nek ustavoverec sam izpovedal vredništvu „Pol. Fragm.“

Da bi ne bil mož, ki nam je to razodel, mož zdrave pameti, bi še — pišejo „Polit. Fragm.“ — omenili ne bili norčavih sanj ošabne stranke, katera misli, da so narodi avstrijski uže pozabili, kako grdo je celih 18 let gospodarila ta stranka, zapravljala državno imetje, po svojih liberalnih napravah davkovska bremena množila in Avstrijo na kant spravila, zraven tega pa žalila vse nenemške narode s tem, da jim je v narodnih zadevah kamenja namesti kruha dajala. — Če tudi je resnica, da je sedanje ministerstvo dosihmal na pravične zahteve slovanskih narodov še prav malo ozira jemalo zato, ker nemške kričače za bolj močne ceni, kakor so v resnici, vendar ustavoverska koterija preneumno računa, ako misli, da avtonomistična večina se bode razušila v nadi, da bodo Schönburgi, Plenerji in Sturmi in kar je družih tacih širokoustnikov, Avstriji na bolje pomagali in slovanskim narodom pravice dali, ki jim ustavno gredó! Pri ustavakih se res spolnuje resnica pregovora: „kogar Bog pogubiti hoče, mu pamet zmeša“.

Narodne stvari.

Kopitarjeva stoletnica.

Dne 21. avgusta t. l. je minulo 100 let, kar se je v Repnjah, vasi vodiške fare v kamniškem okraji, rodil slovanski jezikoslovni velikán Jernej Kopitar, čegar ime slovi po vsem svetu. Dobra in nas Slovencev vredna je bila toraj misel naše „Matice“, da se stoletnica slavnega rojaka našega slovesno obhaja, in da je na domu njegovem priredil poseben odsek svečanosti, s katero se je v rojstno hišo njegovo vzdidala kamnitna plošča, ki bo potomcem kazala, kje je stala Kopitarjeva zibelka. Zato je tudi navedenega odbora klic privabil častilcev imenitnega jezikoslovca iz bližnjih in daljnih krajev; prišli so iz dunajskega Novomesta (prof. Šuklje),

s Štajarskega (župnik Božidar Raič iz Haloz, profesor Majciger iz Maribora, prof. Hubad in drugi), s Koroškega (prof. Einspieler), z Zagreba (prof. dr. Celestin in dr. Suk), s Trsta (prof. Glazer in državni poslanec Nabergoj) in drugih večih in manjših mest naše domovine. Razen tega so bili deželni in državni poslanci, profesorji, viših šol dijaki, duhovniki in veliko število drugih odličnejih narodnjakov. Iz Ljubljane je šlo društvo „Sokol“, nekateri izmed njih na konjih, in čitalniški pevci z zastavama; v Vižmarjih se je pridružila še šentviška čitalnica s svojo zastavo.

Pot od Vižmarij preko Broda, kjer so čakali vozovi, potem preko Tacnja in Smartna bila je z zastavami in slavoloki okinčana; pokali so povsod možnarji in ljudstvo je pozdravljalo popotnike z živahnimi „živio“-klici. Gostilnica pri Ingličiči na Skaručni, kjer je bil pripravljen okusen zajutrak, je bila tudi vsa v majih in zastavah; čakalo je mnogo ljudstva, ki se je radovalo naše mestne godbe in petja naših pevcev. Na potu od tu dalje se je našim „sokolskim“ konjikom pridružilo veliko kmetijskih jahačev z narodnimi zastavami, na čelu vodiški župan gosp. Grmovnik, ki je došle goste pozdravil s krepkim ogovorom. Ocepkova hiša — dom Kopitarjev v Repnjah — je bila obdana od majev in okinčana z zastavami, na končiči podoba(?) Kopitarjeva, delo prof. Globočnika, krog nje izreki velikih učenjakov o Kopitarji v raznih jezikih. — Ljudstva je bilo v kljub grdemu vremenu in groznemu blatu toliko, da skoro nisi mogel preriti. Po maši v cerkvi sv. Tilna, katero je daroval gosp. prof. T. Zupan in pri kateri so peli naši pevci, se je vrnilo občinstvo nazaj na prostor slavnosti. Gosp. prof. Šuklje stopi na oder in v lepem govoru z jasnim glasom razlaga zasluge slavnega Kopitarja za naše slovstvo. Zdajci zagrijnalo pade in na črni marmorni plošči je v zlatih črkah brati:

Tu se je rodil
dne 21. avgusta 1780.

Jernej Kopitar.

Postavili njegovi častilci ob stoletnici.

Pevci pa zapojó, možnarji pokajo, ljudstvo vriska, čeravno dež lije na vso moč, in slavnosti je tu konec.

V Vodica, kamor se je družba potem podala večidel peš, je bil pri Lužarji obed. Bilo je gostov blizo 200. Napitnic je bilo mnogo, med temi prva dr. Zarnikova presvitlemu cesarju; potem je govoril g. župnik Božidar Raič, z ognjevito besedo povdarjaje potrebo zedinjenja vseh Slovencev s središčem v Ljubljani; prof. Einspieler je razkladal narodno bedo koroških Slovencev, katerim preti nevarnost, da se potopé v nemških valovih; dr. Vošnjak je opominjal dijake, naj ostanejo svoji domovini zvesti, na kar je vseučilišnik gosp. Majaron to v njih imenu obljubil; dr. Zarnik je persifliral naše „Deutsch Krainerje“, prof. Šuklje omenjal žalostne naše preteklosti, poslanec Nabergoj pa tožil o pritisku lahonov na Slovence. Gosp. Fr. Ravnikar je uže prej govoril svojim „Sokolom“. Igrala je godba, pevci so popevali domače — sploh, navdušenost je bila velikanska.

Telegramov je bilo došlo 23, in to z Dunaja od ruskega biskupa Rajevski-a, s Prage od „besede umelecke“, s Krapine od Kukuljeviča, z Belega grada od srbskega učenega društva, iz Sofije, Novega Sada od Matice srbske, z Dunaja od „akademiškega spoleka“, z Zagreba od tam bivajočih Slovencev in od „sofijsko-slavjanske besede“, s Celovca (4) od „Mohorjevega društva“ g. Mat. Majerja, Rossbacherja in Janežiča, s Trsta od čitalnice in 10 narodnjakov, z Vižmarij, z Medvod, z Ljutomera, s Tullnerbacha od Iv. Navratila, z Rakeka, z Brežic, s Ptuja, z Golobkovega na Českem, razen